

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในปัจจุบันประเทศไทยได้ชื่อว่าเป็นประเทศที่กำลังพัฒนา ซึ่งในประเทศที่กำลังพัฒนานั้น การพัฒนากำลังคนถือได้ว่าเป็นสิ่งสำคัญที่สุด เพราะคนที่ได้รับการพัฒนาแล้วจะเป็นปัจจัยสำคัญ ในการสร้างความเจริญให้กับประเทศในด้านต่างๆ ต่อไป ส่วนวิธีที่จะใช้ในการพัฒนากำลังคนได้ อย่างมีประสิทธิภาพและใช้กันอยู่ทั่วไปในประเทศต่างๆ ก็คือการศึกษา การศึกษาเป็น เครื่องมืออันสำคัญที่จะสร้างสรรคบุคคลให้เป็นพลเมืองที่มีคุณภาพตามที่สังคมต้องการ ดังนั้นจึง กล่าวได้ว่าการศึกษาคือหัวใจในการพัฒนากำลังคน ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทั้งมวลของประเทศ แต่การที่จะจัดการศึกษาให้มีคุณภาพตามแนวทางที่วางไว้ได้ก็ต้องอาศัยครู เป็นกำลังสำคัญ¹ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการปฏิรูปการศึกษาที่มุ่งพัฒนาบุคคลและสังคมควบคู่กันไป เช่นในปัจจุบัน ครูยังมีความสำคัญที่จะต้องคำนึงถึงมากที่สุด

รัฐบาลปัจจุบันก็ได้ตระหนักดีว่าการปฏิรูปการศึกษา จะต้องอาศัยครูอยู่เป็นอันมาก ผลจึง จะไปถึงผู้เรียนได้ เพราะการเปลี่ยนแปลงทางการศึกษาก็คือการเปลี่ยนแปลงบทบาทของครู นั้นเอง² ส่วนการเตรียมครูและการฝึกอบรมครูให้มีคุณภาพนั้นย่อมขึ้นอยู่กับคุณภาพครูของครู อันได้แก่อาจารย์ที่สอนอยู่ในสถานการฝึกหัดครูทั่วประเทศ การจัดการศึกษาระดับต่างๆ โดยเฉพาะระดับประถมศึกษาและระดับมัธยมศึกษา จะมีคุณภาพดีเลวเพียงใดโดยขึ้นอยู่กับผลผลิตของ อาจารย์เหล่านี้ ซึ่งก็คือนักศึกษาครูที่กำลังเตรียมตัวจะไปเป็นครูในอนาคต³

¹ บุญถิ่น อัดถากร และ รติณา ตันบุญเต็ก, การเตรียมครู (พระนคร : โรงพิมพ์ กุรุสภา, 2513), หน้า 3.

² โทยม วรรณสิริ, "แนวโน้มการศึกษาของโลก", สภาการศึกษาแห่งชาติ 11 (ตุลาคม 2520) : 69.

³ วิจิตร ศรีสะอ้าน, "แนวคิดเกี่ยวกับการจัดการศึกษา ตอนที่ 1 การฝึกหัดครู", กฤตศาสตร์ 1 (กุมภาพันธ์-มีนาคม 2514) : 6.

ด้วยเหตุนี้กล่าวว่าการฝึกหัดครูจึงเป็นกลยุทธ์สำคัญที่จะใช้ในการพัฒนาประเทศได้อย่างมีประสิทธิภาพและให้ผลในระยะยาว เพราะการฝึกหัดครูเป็นศูนย์กลางของระบบการศึกษา เนื่องจากเป็นแหล่งผลิตครูมีหน้าที่รับผิดชอบโดยตรงต่อการผลิตครู ดังนั้นการเพิ่มมาตรฐานการศึกษาจึงสามารถทำได้โดยการดำเนินการผ่านระบบการฝึกหัดครูและยังเป็นวิธีการที่เสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าวิธีอื่น¹ ถ้าการฝึกหัดครูมีคุณภาพดีและเหมาะสมก็จะสามารถผลิตครูออกไปเพื่อพัฒนากำลังคนของประเทศให้บรรลุความมุ่งหมายของการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

แต่ในปัจจุบันได้มีผู้วิพากษ์วิจารณ์อาชีพครูและการฝึกหัดครูกันไว้มาก เช่น กล่าวว่าผู้จบการศึกษาฝึกหัดครูยังมีศรัทธาอุดมการณ์และเจตคติต่ออาชีพครูอยู่ในระดับต่ำ เห็นได้จากการย้ายสาขาวิชาในระหว่างการศึกษาจบแล้วไม่ออกไปประกอบอาชีพครู ไม่ยอมกลับไปสอนในชุมชน และไม่นำวิธีสอนที่ได้รับมาไปปฏิบัติในการสอนจริง เพื่อส่งเสริมอาชีพของตน² แม้อาจารย์ในสถาบันการผลิตครูเองก็มีศรัทธา อุดมการณ์ และเจตคติต่อการผลิตครูอยู่ในระดับต่ำเช่นกัน เช่น ยังไม่ตระหนักถึงความสำคัญ และการเป็นครูยังมีความเข้าใจในบทบาทของตนเองว่าเป็นเพียงผู้บรรยายในสถาบันอุดมศึกษาเท่านั้น³ ซึ่งแสดงว่าแม้แต่อาจารย์เองก็ยังสับสนในบทบาทของตน จากการสัมภาษณ์ของคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติพบว่า มีอาจารย์ในสถาบันฝึกหัดครูจำนวนไม่น้อยที่ยังสงสัยในบทบาท หน้าที่ และความรับผิดชอบของตนว่ามีอะไรบ้าง ทำให้ไม่มีความมั่นใจในการปฏิบัติงาน และการปรับปรุงตนเอง⁴ สิ่งเหล่านี้ย่อมแสดงให้เห็นว่ายังมีปัญหาและความสับสนในอาชีพอยู่มาก

¹ Adam Curle, Educational Strategy for Developing Societies : A study of Educational and Social Factors in Relation to Economic growth (London : Tavicoek Publication, 1963), p. 147.

² กรมการฝึกหัดครู, "รายงานการประชุมระดับสูงเพื่อทราบปัญหาที่สำคัญของกรมการฝึกหัดครูในปัจจุบัน" (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2521) (อัดสำเนา)

³ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาแห่งชาติและกรมการฝึกหัดครู "รายงานการสัมมนาเรื่อง แนวโน้มของการฝึกหัดครู" (กรุงเทพมหานคร : กรมการฝึกหัดครู, 2520) (อัดสำเนา)

ในด้านครูประจำการสิ่งหนึ่งที่เป็นปัญหามากก็คือ การที่ครูไม่ปรับปรุงการสอนและไม่นำวิธีการสอนใหม่มา ที่ได้เรียนรู้มาใช้ แต่จะสอนเหมือนที่เคยสอนมาหรือสอนเหมือนกับที่ตน เคยถูกสอนมา¹ พฤติกรรมทางการสอนเช่นนี้เป็นปัญหาสำคัญซึ่งจะมีผลต่อความสำเร็จหรือความล้มเหลวของการปฏิรูปการศึกษา และเป็นปัญหาที่จะมีผลต่อคุณภาพของการศึกษาในทุกระดับการศึกษา การที่ครูอาจกลายมาเป็นผู้คิดวางความสำเร็จของหลักสูตรเสียเอง สาเหตุประการหนึ่งก็คือความไม่ศรัทธา ไม่มีความเชื่อในหลักสูตรที่ปรับปรุงใหม่ ทำให้ครูไม่ยอมเปลี่ยนแปลง ไม่ยอมรับนวัตกรรมใหม่ หรือไม่ก็ต้องใช้เวลาช้านาน ทำให้การพัฒนาการศึกษาเป็นไปอย่างเชื่องช้าไม่ทันการ² การที่จะให้ครูเปลี่ยนพฤติกรรม ทัศนคติในบทบาทของตนและมีศรัทธาและอุดมการณ์ ในอาชีพนั้นเป็นเรื่องที่เกี่ยวข้องกับแนวคิด ความเชื่อ เนื่องจากบุคคลมีแนวโน้มที่จะกระทำตามแนวคิดหรือปรัชญาที่ตนยึดถืออยู่ แนวคิดทางการศึกษาของครูก็คือปรัชญาการศึกษาของครูนั่นเอง³ ดังนั้นในการแก้ปัญหาจึงไม่ใช่อยู่ที่การให้ความรู้เพียงประการเดียว แต่จะต้องคำนึงถึงความเชื่อหรือปรัชญาที่ครูยึดถืออยู่ด้วย

ในการปรับปรุงการศึกษา โดยเฉพาะในด้านที่เกี่ยวกับครูนั้นมีมานานแล้ว กล่าวได้ว่าเริ่มตั้งแต่มีการฝึกหัดครู เป็นต้นมา แต่ส่วนใหญ่จะมุ่งไปในด้านการศึกษาให้ความรู้ ส่วนมิติที่ยังไม่ได้รับความสนใจ เล็กก็ถือพื้นฐานทางค่านิยมในตัวของครู ดังนั้นในการพิจารณาแสวงหาแนวทางเพื่อแก้ปัญหาต่างๆ ดังกล่าว จึงสมควรอย่างยิ่งที่จะได้มีการศึกษาปรัชญาการศึกษาของครู ไม่ว่าจะ เป็นครูที่กำลังสอนหรือนักศึกษาที่กำลังเตรียมตัวที่จะออกไปสู่อาชีพครูก็ตาม เพราะสิ่งสำคัญที่สุดเกี่ยวกับครูก็คือแนวคิดเกี่ยวกับปัญหาต่างๆ ทางการศึกษาและแนวคิดเกี่ยวกับการสอน แนวคิดหรือความเชื่อดังกล่าวย่อมจะมีอิทธิพลในการกำหนดพฤติกรรมของครู

¹ พนม เกิดนวล, "ครูคือผู้ทำลายหลักสูตร 2521," มิตรครู 15 (เมษายน 2523) : 24.

² เรื่องเดียวกัน

³ Oliver S. I. Kenberry, American Education Foundation : An Introduction (Columbus, Ohio : Bell and Howell Company, 1974), p.353.

ดังนั้นจึงเป็นไปได้ที่ว่าการศึกษาไม่ได้ทำหน้าที่ที่สามารถจะทำได้และควรจะทำก็เนื่องมาจากครูขาดแนวคิดทางการศึกษาที่เหมาะสมที่จะช่วยให้เข้าใจธรรมชาติและความต้องการของมนุษย์ จากเหตุผลดังกล่าวจึงทำให้ผู้วิจัยเห็นความสำคัญและมีความสนใจที่จะศึกษาเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของ อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ทั้งนี้เพื่อหาคำตอบว่า ทั้งครูที่สอนครู ครูที่สอนนักเรียน และผู้ที่จะออกไปสู่อาชีพครู มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาเป็นอย่างไร เหมือนกันหรือต่างกันอย่างไร ความรู้ความเข้าใจในเรื่องแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของครูย่อมเอื้อต่อการจัดการ การปรับปรุง และการพัฒนาการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ นักศึกษาและครูประจำการ
2. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาระหว่างอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ
3. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของอาจารย์ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่สอน
4. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของนักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่เรียน
5. เพื่อเปรียบเทียบแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของครูประจำการที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่เรียน

สมมติฐานการวิจัย

1. อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาต่างกัน
2. อาจารย์ที่มีความแตกต่างกันในด้านเพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงาน และสาขาวิชาที่สอน มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและสาขาวิชาที่เรียน มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาต่างกัน

4. ครูประจำการที่มีความแตกต่างกันในด้าน เพศ อายุ ประสบการณ์ในการทำงานและสาขาวิชาที่เรียน มีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาต่างกัน

ขอบเขตของการวิจัย

1. ประชากรที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ อาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ ที่ปฏิบัติหน้าที่ในการสอน หรือเข้ารับการศึกษอบรมในวิทยาลัยครูในเขตภาคเหนือในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

2. การวิจัยครั้งนี้จะศึกษาเฉพาะแนวคิดทางปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิ คือ ลัทธิสารัตถนิยม ลัทธิรัตนตรียม ลัทธิพัฒนาการนิยม ลัทธิปฏิรูปนิยม และลัทธิอัตถิภาวนิยม

3. การศึกษาแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาทั้ง 5 ลัทธินี้ จะศึกษาในเรื่องต่อไปนี้ คือ จุดมุ่งหมายของการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน

4. ตัวแปรที่จะศึกษา

ก. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1) สถานภาพความเป็นอาจารย์ ความเป็นนักศึกษา ความเป็นครูประจำการ

2) เพศแบ่งเป็น เพศชาย และเพศหญิง

3) อายุแบ่งเป็น 4 กลุ่มอายุ ดังนี้คือ

ต่ำกว่า 21 ปี

21 - 30 ปี

31 - 40 ปี

41 ปีขึ้นไป

4) ประสบการณ์ในการทำงานแบ่งออกเป็น ไม่มีประสบการณ์ มีประสบการณ์น้อยกว่า 10 ปี และมีประสบการณ์ตั้งแต่ 10 ปีขึ้นไป

5) สาขาวิชาที่เรียนหรือสาขาวิชาที่สอน แบ่งเป็นสาขาวิชาครุศาสตร์ สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และสาขาวิชาวิทยาศาสตร์

ข. ตัวอย่างตาม ได้แก่ แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา

- 1) ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม (Essentialism)
- 2) ปรัชญาการศึกษาถาวรนิยม (Perennialism)
- 3) ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม (Progressivism)
- 4) ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม (Reconstructionism)
- 5) ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม (Existentialism)

ข้อจำกัดของการวิจัย

ข้อจำกัดในการวิจัยครั้งนี้คือ

1. การจำกัดปรัชญาการศึกษาที่นำมาใช้ในการเปรียบเทียบเพียง 5 ลัทธิปรัชญาไทยไม่ศึกษาปรัชญาการศึกษาอื่น ๆ นอกเหนือจากปรัชญาทั้ง 5 ลัทธิดังกล่าว
2. การวิจัยครั้งนี้ใช้แบบสำรวจการศึกษาเป็นเครื่องมือแต่เพียงอย่างเดียว และเป็นเครื่องมือที่มุ่งวัดแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่บุคคลยึดถืออยู่ ซึ่งอาจจะมิอยู่ในการปฏิบัติของบุคคลผู้นั้นหรือไม่ก็ได้

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขั้นตอนและวิธีดำเนินการวิจัยดังนี้

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล
3. วิธีเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล

1. การเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ในการวิจัยครั้งนี้ใช้กลุ่มตัวอย่างจากประชากรในวิทยาลัยครูภาคเหนือทั้ง 8 แห่ง แบ่งการเลือกกลุ่มตัวอย่างออกเป็น 2 ตอน โดยวิธีสุ่มตัวอย่างแบบแบ่งเป็นชั้น (Stratified Random Sampling)

ตอนที่ 1 แบ่งวิทยาลัยครูทั้ง 8 แห่งออกเป็น 2 ภาค คือ วิทยาลัยครูภาคเหนือ ตอนบน และวิทยาลัยครูภาคเหนือตอนล่าง จากนั้นเลือกสุ่มมาเป็นตัวแทนภาคละ 2 แห่งรวมเป็น 4 วิทยาลัย คิดเป็นร้อยละ 50 ของจำนวนทั้งหมด

ตอนที่ 2 เลือกกลุ่มตัวอย่างจากประชากรทั้ง 3 กลุ่ม คือ อาจารย์ นักศึกษา และ ครูประจำการ จากวิทยาลัยครูทั้ง 4 แห่ง จำแนกตามสาขาวิชาที่สอนหรือสาขาวิชาที่เรียน โดยใช้จำนวนอาจารย์ร้อยละ 40 นักศึกษาร้อยละ 30 และครูประจำการร้อยละ 3 จะได้จำนวนอาจารย์ 253 คน นักศึกษา 240 คน และครูประจำการ 220 คน รวมเป็นประชากรทั้งหมด 713 คน

2. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ก. ลักษณะของเครื่องมือ การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยแบบสำรวจ เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสอบถาม แบ่งเป็น 2 ตอน คือ

ตอนที่ 1 เป็นคำถามเกี่ยวกับสถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม ลักษณะของแบบสอบถามเป็นแบบกำหนดให้เลือกตอบ

ตอนที่ 2 เป็นแบบสำรวจแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่ให้ผู้ตอบประเมินค่า

ข. การสร้างเครื่องมือ จะดำเนินการเป็นขั้นๆ ดังนี้คือ ศึกษาและรวบรวมความรู้เกี่ยวกับปรัชญาทั่วไป ปรัชญาการศึกษาและปรัชญาของบุคคล จากหนังสือตำราและบทความทั้งภาคภาษาไทยและภาคภาษาอังกฤษ ศึกษาวิธีสร้างแบบสอบถามจากข้อเขียน เอกสาร วิทยานิพนธ์ และผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับปรัชญาการศึกษาของบุคคล ศึกษาเครื่องมือที่มีผู้สร้างขึ้นแล้ว เช่น เครื่องมือที่มีชื่อว่า The Ross Educational Philosophy Inventory (REPI) ที่สร้างโดย โคลวิน รอสส์ (Colwin Ross) และเครื่องมือสำรวจปรัชญาการศึกษาของ สมพงษ์ สิงทะพล จากนั้นจึงได้สร้างแบบสำรวจขึ้นเป็นแบบสำรวจชนิดมาตราส่วนประเมินค่า (rating scale) เพื่อใช้ในการเก็บข้อมูล

ค. การปรับปรุงเครื่องมือ เนื่องจากแบบสำรวจนี้ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง จึงจำเป็นต้องมีการทดสอบความเที่ยงและความตรงของแบบสำรวจ โดยการนำแบบสอบถามที่ผ่านการเห็นชอบของอาจารย์ที่ปรึกษาแล้ว เสนอให้ผู้ทรงคุณวุฒิทางด้านปรัชญาการศึกษา 6 ท่านตรวจสอบ

ความเที่ยงตรงของเนื้อหา(Content Validity) หลังจากปรับปรุงแก้ไขตามคำแนะนำของผู้ทรงคุณวุฒิแล้วจึงนำไปให้อาจารย์ที่ปรึกษาตรวจสอบอีกครั้งหนึ่งแล้วจึงนำไปทดลองใช้กับอาจารย์จำนวน 30 ท่าน ซึ่งกลุ่มดังกล่าวจะมีลักษณะเหมือนกลุ่มตัวอย่างจริง หลังจากตรวจให้คะแนนตามเกณฑ์แล้วจึงนำผลที่ได้มาหาความเที่ยง(Reliability)ของแบบสำรวจ โดยใช้สูตรสัมประสิทธิ์แอลฟา (α -Coefficient) ของ ครอนบาค (Cronbach) เมื่อได้ค่าความเที่ยงแล้วจึงนำแบบสอบถามดังกล่าวไปขอความเห็นและคำแนะนำจากอาจารย์ที่ปรึกษา เพื่อตรวจสอบและแก้ไขเป็นครั้งสุดท้าย ให้เป็นแบบสอบถามฉบับสมบูรณ์เพื่อนำไปใช้กับกลุ่มตัวอย่างที่เลือกไว้ต่อไป

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูลผู้วิจัยได้ไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง และได้ติดต่อกับอาจารย์ในสถานศึกษาที่เป็นกลุ่มตัวอย่างเพื่อขอความร่วมมือและความช่วยเหลือในการเก็บรวบรวมข้อมูล

4. การวิเคราะห์ข้อมูล

วิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการทางสถิติ โดยหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่า t (t-test) วิธีวิเคราะห์ความแปรปรวน(Analysis of Variance) และ S-Method ซึ่งเป็นวิธีการของ เชฟเฟ้(Sheffe's test for Multiple Comparisons) และนำเสนอในรูปตารางและความเรียง

คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย

แนวคิดทางปรัชญาการศึกษา หมายถึง ความคิด ความเชื่อหรือทัศนคติทางการศึกษาที่บุคคลใช้เป็นเครื่องนำทางหรือหลักยึดในการดำเนินการทางการศึกษา หรือในการพิจารณาปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา ทั้งในด้านจุดมุ่งหมายของการศึกษา องค์ประกอบของการศึกษา และกระบวนการเรียนการสอน

ปรัชญาการศึกษา หมายถึง แนวคิด ระบบความเชื่อ หลักทฤษฎีทางการศึกษาของปรัชญาการศึกษา 5 ลัทธิ คือ

1. ปรัชญาการศึกษาสารัตถนิยม หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดว่าการศึกษาคือการอนุรักษ์และสืบทอดวัฒนธรรมอันดีงามของสังคม

2. ปรัชญาการศึกษาเน้นตรนิยม หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดว่าการศึกษาคือ การพัฒนาพลังทางเหตุผลให้บุคคล เป็น เลิศทางปัญญาและจริยธรรม

3. ปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดว่าการศึกษาคือ การจัดประสบการณ์ให้ผู้เรียน ได้รู้จักปรับตัวให้ เข้ากับสังคมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

4. ปรัชญาการศึกษาปฏิรูปนิยม หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดว่าการศึกษาคือ เครื่องมือในการแก้ไขปฏิรูปสังคมและมุ่งค้นพบศักยภาพของสังคมยิ่งกว่าศักยภาพส่วนบุคคล

5. ปรัชญาการศึกษาอัตถิภาวนิยม หมายถึง ปรัชญาการศึกษาที่มีแนวคิดว่าการศึกษาคือ การให้ เสรีภาพแก่บุคคลในการที่จะ เลือก ในการที่จะค้นพบ และรู้จักตนเอง

อาจารย์ หมายถึง ข้าราชการที่ได้รับการบรรจุแต่งตั้งจากกรมการฝึกหัดครูให้ดำรง ตำแหน่งอาจารย์ประจำและทำการสอนในสาขาวิชาต่างๆ ในวิทยาลัยครูภาคเหนือในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

ครูประจำการ หมายถึง ครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการ ซึ่งเข้ารับการอบรมในโครงการฝึกอบรมครูและบุคลากรทางการศึกษาประจำการอยู่ในวิทยาลัยครูภาคเหนือ ในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

นักศึกษา หมายถึง นักศึกษาปีสุดท้ายทั้งหลักสูตร 2 ปี และ 4 ปี ที่กำลังศึกษาเล่าเรียนตามหลักสูตรครุศาสตรบัณฑิต (ค.บ.) อยู่ในวิทยาลัยครูภาคเหนือในภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2525

สาขาวิชาแบ่งเป็น 3 สาขาวิชา คือ

1. สาขาวิชาครุศาสตร์ หมายถึง รายวิชาหรือแขนงวิชาที่จัดเป็นวิชาเอกซึ่งอยู่ในความรับผิดชอบของคณะครุศาสตร์
2. สาขาวิชาวิทยาศาสตร์ หมายถึง รายวิชาหรือแขนงวิชาที่จัดเป็นวิชาเอกที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะวิทยาศาสตร์
3. สาขาวิชามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ หมายถึง รายวิชาหรือแขนงวิชาเอกที่อยู่ในความรับผิดชอบของคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์

ข้อตกลงเบื้องต้น

1. ทุกคนที่เกี่ยวข้องอยู่ในวงการศึกษามีแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของตนเอง และถึงแม้ว่าแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาที่แต่ละบุคคลยึดถือ อาจจะมีลักษณะผสมผสาน แต่ก็มีแนวโน้มที่จะไปสู่การมีรูปแบบที่แน่นอน เป็นของตนเอง
2. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของแต่ละคนมีแนวโน้มที่จะคล้ายคลึงกับรูปแบบของปรัชญาการศึกษาที่จำแนกเป็นสากล
3. แนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของแต่ละคนสามารถวัดได้ โดยใช้เครื่องมือที่มีลักษณะเป็นปรนัย
4. ผู้ตอบแบบสำรวจแต่ละคนถือว่าเป็นตัวแทนที่แท้จริงของประชากรที่ต้องการจะศึกษา
5. คำตอบที่ได้จากแบบสำรวจเป็นคำตอบที่จริงจัง และตรงกับแนวคิดทางปรัชญาการศึกษาของผู้ตอบ

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย

1. เป็นประโยชน์ต่อการฝึกหัดครู ดังนี้คือ
 - 1.1 ช่วยให้เกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับอาจารย์ นักศึกษา และครูประจำการ อันจะเป็นประโยชน์ต่อการบริหารงานบุคคล และการบริหารงานวิชาการ
 - 1.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาหลักสูตร และการพัฒนากระบวนการเรียนการสอนในวิทยาลัยครู
2. เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของโรงเรียน คือ
 - 2.1 ช่วยให้ผู้บริหารมีความรู้ ความเข้าใจในตัวครู อันจะช่วยให้สามารถบริหารและนิเทศการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพ
 - 2.2 เป็นการช่วยให้ครูได้ตรวจสอบตนเอง และมีแนวทางที่จะปรับปรุงบทบาททางการศึกษาของตน
3. เป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาของชาติ ดังนี้คือ
 - 3.1 เป็นการเพิ่มข้อมูลเกี่ยวกับครูชั้นมาอีกด้านหนึ่ง ซึ่งจะมีประโยชน์ในการนำมาใช้ในการพิจารณาปรับปรุงแก้ไขปัญหาต่างๆ ทางการศึกษา

3.2 เป็นแนวทางในการพัฒนาบุคลากรทางการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและ
ปรัชญาของแผนการศึกษาแห่งชาติ และหลักสูตรในแต่ละระดับ

4. เป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อศาสตร์สาขาพื้นฐานการศึกษาทางปรัชญา

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย